

Plenum

Torsdag 17.10.2024 kl. 16.01—20.46

3. Regeringens proposition till riksdagen om en tredje tilläggsbudget för 2024

Regeringens proposition RP 153/2024 rd

Remissdebatt

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 3 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talman konferensen föreslår att ärendet remitteras till finansutskottet.

För debatten reserveras i detta skede högst 45 minuter. Om vi inte inom denna tid hinner gå igenom talarlistan avbryts behandlingen av ärendet och fortsätter efter de övriga ärendena på dagordningen. — Debatt, finansminister Purra, varsågod.

Debatt

17.01 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikan linja kantaa hedelmää. Näemme merkkejä siitä, että taloudellinen matalasuhdanne on saavuttanut aallonpohjan ja olemme viimein ponnistamassa kohti taloudellisen kasvun aikaa. Paremmat ajat ovat edessämme. Eräät ennustelaitokset poaavat ensi vuodelle kahden prosentin talouskasvua. Se olisi tietenkin loistava uutinen kitukasvuissa Suomessa. Loppuvuosi näyttää meille selviä elpymisen merkkejä. Tällä on vaikutuksensa myös työmarkkinoille.

Julkisen talouden alijäämät supistuvat, kun automaattiset, suhdanneperusteiset menot pienentyvät ja verotulot kasvavat. Korkotason lasku näkyy viiveellä valtion korkomenoisakin. Laskeva korkotaso vapauttaa perheille rahaa muuhun kulutukseen, mikä tukee myös osaltaan kotimaista kysyntää. Työttömyyskin ensi vuonna alenee, toivon mukaan, vaikkakin verkkaisesti. Näkymät ovat siis varovaisen optimistisia, ja tunnelin päässä näkyy todella jo valoa, joka ei ole vastaan tuleva juna.

Hallitus ei ole lähtenyt viime talven matalasuhdanteessa tekemään voimakkaita elvyttämistoimia, sillä esimerkiksi rakennusalalla on edelleen nollakorkotason luoman rakennuskuplan oikaisutarvetta, siis rakennettuja uusia asuntoja on edelleen tuhansittain myymättä. Hintojen laskiessa asunnot kyllä menevät aikanaan kaupaksi. Annetaan markkinatalouden toimia.

Talouspolitiikan linja on kuitenkin kokonaisuutena kuluvalle vuodelle edelleen lievästi elvyttävä. Tämän ei pitäisi tulla yllätyksenä, kun alijäämä valtiontaloudessakin on mittaava. Suuret investointihankkeet esimerkiksi tiestöön ja raiteisiin tukevat kasvua. Sopeutamme käyttötaloutta ja teemme investointeja — aivan kuten pitääkin. Hallitus antaa eduskunnalle nyt kolmannen lisätalousarvioehdotuksen kuluvalle vuodelle.

Arvoisa puhemies! Taloudellinen piristyminen loppuvuonna näkyy kolmannessa lisätalousarvioehdotuksessa. Esitys parantaa budjettitalouden tasapainoa ja alentaa valtion nettolainanoton tarvetta tänä vuonna noin 967 miljoonaa euroa. Esitys lisää tuloja 525 miljoonaa euroa.

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

naa ja vähentää menoja 442 miljoonaa. Valtion nettolainanoton arvioidaan olevan noin 11,8 miljardia euroa ja budjetoidun velan määrän vuoden lopussa noin 168 miljardia. Alijäämän supistuminen on tietenkin hyvä alku, ja toivottavasti rakenteelliset uudistukset vauhdittavat edelleen talouskasvua ja verotulojen kasvua tulevina vuosina. Hallituksen työ kantaa hedelmää, ja olemme menossa oikeaan suuntaan.

Lisätalousarvioesityksessä näkyy vahvasti geopolitiittinen tilanne ja muuttunut turvallisuusympäristö. Valtion tulee keskittää vähii resurssejaan kansalaisten turvallisuuteen. Lisätalousarvioesityksessä ehdotetaan lisämäärärahoja ja valtuuksia muun muassa Ukrainalle annetun tuen korvaamiseen, Naton rauhanajan tehtäviin sekä johtamisen, tiedustelun ja sotilaallisen tilannekuvan Nato-integrointiin ja yhteensovittamiseen. Lisäyksiä kohdenneetaan myös esimerkiksi Rajavartiolaitokselle sekä suojelupoliisille. Suojelupoliisin rahoitusvajeeseen tullaan palaamaan vielä täydentävän talousarvioehdotuksen yhteydessä.

Uusi avaruustilannekeskus perustetaan maa- ja metsätalousministeriön, puolustusministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön yhteishankkeena. Satelliittien rooli on kasvussa, myös puolustuspolitiikan saralla.

Arvoisa puhemies! Nostan ehdotuksesta joitakin yksittäisiä panostuksia ja määrärahamuutoksia.

Suomen Meripelastusseuralle ehdotetaan miljoonan euron avustusta meripelastusveneidän hankintaan, ylläpitoon ja korjauksiin. Meripelastusseura tekee arvokasta työtä ja vapauttaa muun muassa Rajavartiolaitoksen resursseja. Venekalusto on vanhaa, ja korjausvelkaa on syntynyt. Hallitus tarkastelee myös Meripelastusseuran korvausinvestointirahoituskysymystä tarkemmin myöhemmin.

Viranomaisien kenttäjohtamisjärjestelmän jatkokehityshankkeen kustannuksiin ehdotetaan 3 miljoonaa euroa. Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin ehdotetaan noin 3,7 miljoonaa euroa kattamaan ylimääräiset kustannukset, jotka ovat aiheutuneet välineellistetyn laitoman maahantulon hallintatoimista. Rajavartiolaitokselle ehdotetaan myös yhteensä 8,7 miljoonaa euroa radioteknisen valvontajärjestelmän hankinnan kustannuksiin sekä 10,2 miljoonaa euroa valvontalentokoneiden valvontajärjestelmähankintaan.

Puolustusministeriön hallinnonalan osalta teemme myös lisää välttämättömiä panostuksia. Naton puolustus suunnittelun mukaisen johtamisen, tiedustelun ja tilannekuvan Nato-integrointiin ja yhteensovittamiseen ehdotetaan 15 miljoonaa euroa lisämäärärahaa.

Osana Naton rauhanajan tehtäviä Suomi on osallistunut Merivoimien alusosastolla miinantorjuntaosaston toimintaan sekä Ilmavoimien kalustolla air shielding -operaatioon Romaniassa. Aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi Puolustusvoimien toimintamenoihin ehdotetaan noin 7,6 miljoonaa lisää.

Hallitusohjelmassa on sitouduttu Ukrainan tukemiseen. Ukrainalle myönnettyjen tukipakettien 24 ja 25 puolustusmateriaalin korvaamiseksi ehdotetaan Puolustusvoimien UKR 2023 -tilausvaltuuden kasvattamista 277,2 miljoonaa euroa vuosille 28—32 ajoittuviin hankintoihin. Lisäksi ehdotetaan 4,7 miljoonan euron lisäystä Ukrainalle annettavan materiaali- ja koulutustuen kustannusten kattamiseen.

Valtiovarainministeriön hallinnon alalla Verohallinnon toimintamenoihin ehdotetaan 3 miljoonaa euroa lisää lainsäädäntömuutosten aiheuttamiin investointitarpeisiin. Lisäksi Verohallinnon turvallisuustason nostoon ehdotetaan miljoonan euron lisäystä. Tullin toimintamenoihin ehdotetaan 1,8 miljoonaa euroa pakotteiden valvonnan lisäkustannuksiin ja välineellistetystä maahantulosta johtuvasta rajanylityspaikkojen sulkemisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

Kansallisen tulorekisterin toimintamenoihin ehdotetaan 3,5 miljoonaa euroa lisää positiivisen luottotietorekisterin laajentamiseen kattamaan myös taloyhtiölainat. Taloyhtiöläi-
nojen liiallinen määrä voi aiheuttaa suuria ongelmia pankkijärjestelmässämme ja kotitalo-
uksien taloudellisessa kantokyvyssä. Positiivisen luottotietorekisterin laajennus vastaa näi-
hin riskeihin osaltaan.

Suomen arkkitehtuuri- ja designmuseosäätiön pääomittamiseen ehdotetaan 58 miljoon-
nan euron määrärahaa. Rahoituksen ehtona on muun muassa, että Helsingin kaupungin ra-
hoitusosuus vastaa valtion rahoitusosuutta ja että yksityisten rahoittajien rahoitusosuus on
vähintään 30 miljoonaa euroa.

Maa- ja metsätalousministeriölle ehdotetaan 2 miljoonaa euroa kasvihuonekaasuinvent-
taarion ja seurantajärjestelmän kehittämiseen sekä 4,4 miljoonaa euroa lisää kunnille eläin-
lääkintähuoltolain nojalla maksettaviin lakisääteisiin korvauksiin.

Arvoisa puhemies! Vielä loppuun sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala: esimer-
kiksi hallitusohjelman sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kokonaisuuteen liittyen ehdote-
taan C-hepatiitin eliminointiohjelmaan 3,7 miljoonaa euroa. Tällä määrärahalla on tarkoi-
tus kehittää uusia toimintamalleja käyttöön otettavaksi hyvinvointialueilla sekä vankiter-
veydenhuollossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.09 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Tuloarviota tälle vuodelle nostetaan
525 miljoonaa euroa ja menoarviota lasketaan 442 miljoonalla eurolla. Lainaa ei tarvita-
kaan ihan niin paljon kuin ennakoitiin: sitä tarvitaan 967 miljoonaa euroa vähemmän kuin
arvioitiin, siis lähes miljardi euroa. Se on hyvä, suunta on oikea. Oikeita päätöksiä on siis
tehty, ja niiden vaikutukset näkyvät täysimittaisesti vasta tulevaisuudessa.

Hallitus on vahvasti sitoutunut julkisen talouden tasapainottamiseen ja velkaantumisen
taittamiseen. Hallitus jatkaa Suomen talouden kuntoon laittamista määrätietoisesti. Lisäta-
lousarvioesityksessä ehdotetaan lisämäärärahoja ja valtuuksia Naton rauhanajan tehtäviin
sekä johtamisen, tiedustelun ja sotilaallisen tilannekuvan Nato-integrointiin ja yhteensovit-
tamiseen.

Suomea ryhdyttiin integroimaan eli yhteensovittamaan osaksi Naton rakenteita ja toi-
mintoja heti, kun Suomi jätti Naton jäsenhakemuksen. Täydellinen integraatio tulee kestä-
mään vuosia. Tilanne on jo hyvä, mutta yhteistoimintakykyä on vietävä vielä laajemmalle
ja syvemmälle. Integraation rinnalla Suomi osallistuu myös Naton päivittäiseen työhön.
Tämäkin vaatii resursseja. Nato-jäsenyys tarkoittaa kokonaan uudenlaista näkökulmaa ja
ajatusmaailmaa. Suomen puolustus on nyt osa Naton alueen yhteistä puolustusta.

Lisätalousarviossa vahvistetaan edelleen sisäistä turvallisuutta: lisäyksiä kohdennetaan
esimerkiksi Rajavartiolaitokselle sekä suojelupoliisille. Uudenlaista maanpuolustusta ja
turvallisuutta on avaruustilannekeskus. Sen perustamiskustannuksiin on lisätalousarviossa
noin puolen miljoonan euron määräraha. Avaruusturvallisuuskeskus turvaa yhteiskunnan
kriittisiä toimintoja, kuten tieto- ja lentoliikennettä. On kansallisen edun kannalta ehdotto-
man tärkeää, että Suomi ei ole jatkossakaan täysin riippuvainen kansainvälisten kumppa-
nien avaruustilannekuvasta. Sen pitää olla myös omissa käsissä. Jos talous ei ole kunnossa,
ei mikään ole kunnossa. Jos turvallisuus ei ole kunnossa, mikään ei ole kunnossa. Nämä
kaksi asiaa ovat meille olemassaolon kysymyksiä. Kansallinen turvallisuus on nyt ykkös-
prioriteetti. Talouteen ja turvallisuuteen on panostettava, ja niin nyt tehdään.

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

Arvoisa puhemies! Ensi yö on Suomessa perinteisesti Asunnottomien yö. Asunnottomia on maassamme edelleen aivan liian paljon. Yksikin on liikaa. Asunto, koti, ei ole ihmiselle palkinto, se on ihmisarvo ja -oikeus. Meidän on kaikkien aina syytä muistaa, että elämä on kuin veitsenterällä: vain pieni horjahdus, ja paluuta ei enää ole. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedew, olkaa hyvä.

17.13 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle kuluvaan vuoden kolmannen lisätalousarvioesityksen. Sen ansiosta talouden tasapainoa parannetaan taas hieman lisää — tai itse asiassa enemmänkin kuin hieman, sillä esityksen kokonaisvaikutus on lähes miljardi euroa oikeaan suuntaan, kun tuloja lisätään 525 miljoonaa ja menoja vähennetään 442 miljoonaa. Eli tänä vuonna tarvittavan lainamäärän tarve laskee tuntuvasti, ja sen myötä laskevat myös korkomenot. Tämä on erittäin hieno uutinen.

Haluan nostaa lisätalousarviosta esiin muutaman muunkin hyvän uutisen. Tämän vuoden EU-jäsenmaksuamme saatiin alennettua 150 miljoonalla eurolla. Viime vuonna Suomen nettomaksu eli unionille maksamiemme maksujen ja saamiemme avustusten erotus oli 840 miljoonaa euroa. EU-jäsenyys maksaa vuosittain jokaiselle suomalaiselle, siis myös lapselle, noin 150 euroa, ja trendi on parin viime vuoden ajan ollut nouseva. EU on siis kallis instituutio, ja lisäksi se hamuaa jatkuvasti lisää valtaa. Vähintä, mitä voimme tässä tilanteessa tehdä — niin kauan kuin enemmistön tahto on, että Suomi pysyy EU:n jäsenenä — on hyödyntää jokainen tukieuro, mitä sieltä irti voidaan saada, mukaan lukien kaikki tiehankerahoitukset, maataloustuet ja Itä-Suomen avustukset. Kiitos tälle hallitukselle, joka on näin toiminutkin ja ollut aktiivinen Suomen etujen ajamisessa. EU-jäsenmaksusäästön ja muiden menovähennysten lisäksi valtion tuloarviota voitiin korottaa 164 miljoonalla muun muassa sen ansiosta, että tupakkaverot korotetaan marraskuussa.

Lisätalousarvio ei hienosta nettovaikutuksestaan huolimatta sisällä pelkkää säästämistä tai tulolisäyksiä: hallitus teki myös tärkeitä lisäpanostuksia moniin turvallisuutta koskeviin osa-alueisiin. Suojelupoliisille myönnetään viisi miljoonaa lisäeuroa toiminnan ja kriittisen suorituskyvyn turvaamiseen. Suomen Meripelastusseuralle myönnetään miljoona euroa meripelastusveneidän hankintaan, ylläpitoon ja korjauksiin. Rajavartiolaitokselle kompensoidaan välineellistetyin maahantulon hallitsemisesta syntyneitä kuluja. Lisäksi sille myönnetään lähes 19 miljoonaa euroa uusien valvontajärjestelmien hankintaan. Puolustusvoimille puolestaan myönnetään merkittävää lisärahoitusta sekä Ukraina-avustuksiin että sinne lahjoitetun kapasiteetin korvaamiskustannuksiin. Näin oma puolustuksemme ei tule jatkossakaan kärsimään.

Lisäksi Huoltovarmuusrahastolle esitetään miljoonan euron määrärahaa polttoturpeen varmuusvarastoinnin hoitokorvauksien kattamiseen. Energiahuoltovarmuudestamme on huolehdittava. Hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti muun muassa polttoturpeen saatavuus turvataan. Tämä on tervetullut suunnanmuutos turvekoneiden tuhoamispalkkioiden jälkeen. Turve on todellakin tärkeä osa Suomen huoltovarmuutta ja käytännössä myös uusiutuvaa luonnonvaraa, vaikka jostain käsittämättömästä syystä sitä ei sellaiseksi luokitellakaan. Ei turveaktivistien älynväläys Eduskuntatalon pilareiden turmelemisesta eikä mikään muukaan häirintä saa Suomea lopettamaan turpeen käyttöä, koska Suomella on nyt hallitus, joka tunnistaa turpeen arvon.

Arvoisa puhemies! Viimeisenä mainintana vielä Keski-Suomea koskeva määrärahatarkastus, joka liittyy valtatie 4:n Oravasaaren eritasoliittymähankkeeseen. Kustannusarvion

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

tarkentumisen seurauksena sille myönnettyä valtuutta korotetaan miljoonalla eurolla kahdeksaan miljoonaan. Hyvä, että tämä hanke turvataan luvatus mukaisesti.

Tämä lisätalousarvio oli tarpeellinen osa hallituksen vastuullista taloudenhoitoa. Pian on tämä vuosi saatu päätökseen, ja valiokunnissa onkin jo täysi työ päällä ensi vuoden budjetin kanssa. Jatketaan siis työtä samalla linjalla, Suomen ja suomalaisten pitkän aikavälin parasta tavoitellen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

17.18 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Tämän lisätalousarvion kolme kulmakiveä ovat talous, turvallisuus ja terveys. Tässäkin lisätalousarviossa ne kaikki ovat läsnä.

On tärkeää, että suojelupoliisille ehdotetaan viiden miljoonan euron lisämäärärahaa kriittisten suorituskykyjen ja toiminnan turvaamiseksi. On erittäin tärkeää, että Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin ehdotetaan noin 3,7 miljoonan euron lisäystä kattamaan ylimääräiset kustannukset, jotka ovat aiheutuneet välineellistetyn laittoman maahantulon hallintatoimista. On myös erittäin tärkeää, että meripelastuksesta pidetään huoli ja Suomen Meripelastusseuralle ehdotetaan miljoona euroa avustusta meripelastusveneiden hankintaan, ylläpitoon ja korjauksiin. Turvallisuudesta pidetään huolta laajasti.

Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle lisätään C-hepatiitin eliminointiohjelmaan 3,7 miljoonaa euroa. Tällä määrärahalla on tarkoitus kehittää uusia toimintamalleja otettavaksi käyttöön hyvinvointialueilla sekä vankeiterveydenhuollossa. C-hepatiitti on C-viruksen aiheuttama maksatulehdus, joka hoitamattomana voi johtaa maksakirroosiin ja maksasyöpään. A- ja B-hepatiittiin on toki rokote, mutta tähän C:hen ei ole. Se voidaan hoitaa kuitenkin viruslääkkeillä.

Arvoisa puhemies! En malta olla tässä yhteydessä mainitsematta yleisesti maksasairauksista, jotka ovat lisääntyneet Suomessa. Tämä C-hepatiitti myös edesauttaa maksasairauksien lisääntymistä, ja sen takia on tärkeää, että niitä pyritään torppaamaan. Gastroenterologian professori Ville Männistö totesi, että maksasairaudet yleistyvät. Tämä oli 14.10.2024 Helsingin Sanomien uutisessa, jossa kerrottiin, että työikäiset ihmiset kuolevat maksasairauksiin tällä hetkellä.

Siitä aasinsiltana myös muistutus siitä, että elinsiirtoviikkoa vietettiin lokakuun alussa ja meillä on edelleen ihmisiä elinsiirtojonossa noin 500 kappaletta. Juurikin nämä maksasairaudet ovat yksi syy näihin elinsiirtoihin. Kun saa rasvamaksan, syntyy maksan fibroituuminen eli arpeutuminen, ja siitä voi seurata maksakirroosi ja jopa maksasyöpä. Sen takia pidän äärettömän tärkeänä ja arvostan suuresti hallituksen toimia C-hepatiitin torppaamiseksi Suomessa. — Lämmin kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

17.21 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä voisi kommentoida moneenkin asiaan, mutta aloitan siitä, että kiinnitin huomiota verotuloarvioihin tässä lisätalousarviossa. Siellähän nyt sitten valitettavasti ennustetaan, että arvonlisäveron tuotto laskee edelleen 252 miljoonaa, ja jo alkuvuodestahan tätä tuottoarviota aika reilustikin tarkistettiin alaspäin. Muistamme varmasti hyvin, että kun hallitus täällä sitten teki tämän ratkaisun, että se päätti kesken vuotta iskeä tällaisella hallituksen arvonlisäveromoukarilla, niin sil-

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

loinhan meille perusteltiin, että kyllä tämä nyt pelastaa tilanteen ja tämän myötä sitten verotulot nousevat kasvuun ja emme joudu tarkkailuluokalle ja kaikkea tätä. Ja nyt me sitten näemme, että eivät ne verotulot nousseet tästä kasvuun, lähteneet kasvuun, vaan päinvastoin: tähän nyt kertoo, puhemies, siitä, että yksityinen kulutus sakkaa.

Sen vuoksi epäilen, että meidän kritiikkiämme olisi kannattanut kuunnella, koska silloin epäilimme, että ei ole järkevää tässä taloustilanteessa keskellä vuotta nostaa rajusti arvonlisäveroa, kun sillä voi olla juuri tämänkaltaiset seuraukset. Me sanoimme, että tämä kampeaa kulutusta ja tätä ei olisi pitänyt tehdä, ja siksi rohkenen nyt sanoa, että tällä kertaan nämä aiotut hallituksen arvonlisäveromoukarin vaikutukset eivät sitten toteutuneet sellaisina kuin hallitus ehkä ajatteli.

Täällä puhuttiin, puhemies, kyselytunnilla äsken työllisyydestä ja kasvusta, ja nyt sitten haluaisin vielä tässä yhteydessä palata siihen asiaan sen vuoksi, että tämä arvonlisäveromoukari on jatkossakin iskemässä. Kuten tuli ilmi, se iskee muun muassa sitten näihin luoviin aloihin, joilla on paljon työllisyyttä ja kasvua edistäviä vaikutuksia. Nyt kyllä pistetään täydellistä stoppia näille kasvumahdollisuuksille, ja myös työpaikkoja saattaa kyllä mennä aika lailla tämän hallituksen moukarin vuoksi. Ja toivoisin, ministeri Purra, että voisitte vielä ihan tosissanne miettiä tätä luovien alojen merkitystä, sen työllistävää vaikutusta, ja tähän omaan moukariinne vielä puuttua niin, että näitä veronkorotuksia ei toteutettaisi.

Sitten, puhemies, ihan lopuksi. Tässä, ministeri, te viittasitte puheessanne myös vähän asuntopolitiikkaan, ja haluaisin kyllä tuoda esiin huoleni, että nyt tehdään tällä kaudella isoa tuhoisaa jälkeä. Te olette käytännössä tyhjentämässä koko Valtion asuntorahaston, siirtämässä sen budjettiin, ja tämä asuntorahasto on juuri se väline, millä esimerkiksi nyt tässä suhdannetilanteessa voitaisiin tukea rakennusalan kriisiä. Tällä hetkellä asuntotuotanto nojautuu lähestulkoon ihan puhtaasti ARA-tuotantoon. Jatkossa ja tulevaisuudessa meiltä viedään tämä oiva suhdanneväline.

Toinen, mistä kannan isoa huolta, puhemies, on tämä erityisryhmien investointiavustus. Sillä pystytään tulevaisuudessa turvaamaan enää vammaisten asuminen, mutta esimerkiksi opiskelija-asuntotuotantoa ei tueta lainkaan eikä myöskään ikäihmisten asumista. Tällä tehdään valtavaa hallaa koko asuntopolitiikalle, ja toivoisin myös tässä hallitukselta isoa suunnanmuutosta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

17.24 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Nettolainanoton tarve vähenee tosiaan miltei miljardilla, mutta talouden alhosta ei kuitenkaan olla vielä noustu, ja tänäkin vuonna otamme vielä hieman velkaa. Ei ole siis varaa hyppiä tasajaloin, mutta vastuullisella, kasvuun pyrkivällä politiikalla saamme vielä talouden käännettyä nousu-uralle ja työmarkkinapolitiikan ansiosta ihmisille myös lisää töitä.

Puhemies! Nyt kun Suomessa on vihdoinkin hallitus, joka ottaa sisäisen turvallisuuden vakavasti, onkin täysin luonnollista, että kolmannessa lisätalousarviossa turvataan suojelupoliisin eli supon kriittinen suorituskyky. Suojelupoliisille siis lisätään tässä lisätalousarviossa viisi miljoonaa euroa. Myös avaruustilannekeskuksen perustaminen on todella merkittävä asia Suomen kokonaisturvallisuuden kannalta.

Puhemies! Kun ajat ovat tiukat ja talous on kriisissä, vastuunkantajia tarvitaan. Olen ylpeä siitä, että me perussuomalaiset olemme kantamassa vastuuta Suomesta, suomalaisista

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

ja heidän tulevaisuudestaan. Olen ylpeä siitä, että me perussuomalaiset emme pakoilleet vastuuta emmekä jättäneet hallitusneuvottelijoille tyhjää paperia. Toisin teki vastuuton ja vaihtoehtoton edustaja Kettusen edustama keskustapuolue. [Eduskunnasta: Laittakaa pe-topolitiikka kuntoon!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

17.26 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Hyvään tässä lisätalousarviossa on, niin kuin tässä keskustelussa on ilmennyt, että nettolainanotto vähenee. Suunta on oikea. Tekemistä kyllä riittää, sen kaikki tiedämme. Talous ja lainanotto ovat kurjassa tilassa, ja ongelma on yhteinen. Oikeaan suuntaan kuitenkin mennään, ja sitä kohti täytyy päätöksiä tehdä.

Jos mietitään turvallisuustilannetta kansainvälisesti, niin tämä lisätalousarvio reagoi myös turvallisuustilanteeseen. Suojelupoliisi on tässä huomioitu, kriittiset suorituskyyt, toiminnan turvaaminen — ehdottoman tärkeitä. Rajavartiolaitoksessa on radioteknisiä valvontajärjestelmiä ja valvontalentokoneita. Muun muassa niiden järjestelmien rahoittamiseen on budjetoitu.

Tärkeätä on — ja tässä Suomi on ollut päättäväinen, mutta jonkinlaista notkumista kyllä Euroopassa ja maailmalla näkyy — Ukrainan tuki. Ylpeänä voin kyllä sanoa, että Suomi on tosiaan ollut päättäväinen ja Ukrainan tuki jatkuu. Sekin tässä lisätalousarviossa huomioidaan, ja se näkyy muun muassa Puolustusvoimien rahoituksessa. Puolustusvoimista menee materiaali- ja koulutustukea Ukrainaan, ja se sitten Puolustusvoimien rahoituksessa huomioidaan. Tämä on aivan eksistentiaalinen kysymys Euroopalle, Euroopan tulevaisuudelle, ihmisoikeuksille, demokratialle, tämäntyyppisille asioille, miten tässä tulee käymään.

Edustaja Viitanen otti hieman kulttuuria esille. Yhden asian nostan kulttuurista: Arkkitehtuuri- ja designmuseon pääomitus on huomioitu tässä, ja toivotaan, että se etenee. Helsingin rahoitus ja yksityinen rahoitus tulevat siihen mukaan. Tämä on merkittävä satsaus matkailuun ja kulttuurialaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.28 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! On valitettavaa, että hallitus ei tässä lisätalousarviossakaan onnistu tuomaan ratkaisuja Suomen talouden suuriin haasteisiin, ilmastokriisiin ja luontokatoon, osaajapulaan sekä talouden heikkoon tuottavuuskehitykseen. Esityksestä löytyy kahden miljoonan euron rahoitus maankäyttösektorin kasvihuonekaasuinventaarion ja seurantajärjestelmän kehittämiseen. On tietenkin välttämätöntä, että meillä on toimiva päästöjen seuranta- ja raportointijärjestelmä, jotta voimme seurata nieluja, päästövähennystoimien vaikutuksia, ja raportoida niistä eteenpäin. Olennaista olisi kuitenkin keskittyä itse ilmastotoimien tekemiseen. Asiantuntijoiden viesti on selvä, että ilman merkittäviä lisätoimia Suomi ei saavuta ilmastotavoitteitaan, ja uudet toimet kuitenkin nyt loistavat poissaolollaan.

Lisätalousarvioesitys vähentää valtion nettolainanoton tarvetta vajaalla miljardilla, kuten täällä on kuultu. Lainaa kuitenkin otetaan edelleen vajaa 12 miljardia euroa. Olenkin pettynyt siihen, että edes tässä taloustilanteessa hallitukselta ei edelleenkään löydy kiinnostusta tai rohkeutta perata tosissaan tehottomia ja haitallisia yritystukia. Asiantuntijoi-

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

den mukaan tehottomat yritystuet ovat yksi suurimpia esteitä talouden tuottavuuskehityksen tiellä. Sen sijaan hallitus yhä jatkaa esimerkiksi puunpolton ja polttoturpeen verotukia.

Samaan aikaan eduskunta käsittelee ensi vuoden talousarviota täällä talossa, ja tämä jatkaa lyhytnäköisten leikkausten linjalla, leikkausten, joiden taloudellinen ja inhimillinen hinta tulee olemaan paljon määräänsä suurempi. Kaikkein vakavinta on se, että hallitukselta on hukassa iso kuva.

Kestävyyspaneeeli kiteyttää politiikkasuosituksissaan olennaisen: Me velkaannumme parhaillaan vielä vakavammin sosiaalisesti ja ekologisesti kuin taloudellisesti. Pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskuntamme kehittäminen vaatii toisiinsa kietoutuneiden kestävyysvaajien nopeaa umpeen kuromista eli kestävyysmurrosta. Edelleen Kestävyyspaneeelin mukaan meidän tulisi nyt keskittyä lisäämään kansalaisten hyvinvoinnin edellytyksiä investoimalla peruspalveluihin, aktiiviseen toimijuuteen, oppimiskykyyn ja sivistykseen samalla, kun karsimme niitä yhteiskunnan rakenteita ja toimintatapoja, jotka ylittävät maapallon ekologisen kantokyvyn.

Arvoisa puhemies! Suomen talouden vahvistamiseksi tarvitaan panostuksia osaamiseen, koulutukseen ja tuotekehitykseen sekä innovaatiotoimintaan. Hallitus kuitenkin leikkaa esimerkiksi ammatillisesta koulutuksesta 120 miljoonaa euroa. Tämä on aika käsittämätöntä tilanteessa, jossa meillä on pulaa osaajista kautta linjan aina päiväkodeista vihreän siirtymän yrityksiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

17.31 Jorma Piisinen ps: Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainministeriön syyskuun ennusteen mukaan bruttokansantuotteen arvioidaan supistuvan 0,2 prosenttia kuluvana vuonna. Hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt investointeja ja kotitalouksien kulutusta. Talous on kuitenkin kääntynyt kasvuun jo tämän vuoden aikana, ja kasvun odotetaan kiihtyvän, kun inflaation hidastuminen ja korkojen lasku yhdessä kotitalouksien kohtuullisen tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja ja kulutusta. Vuositasolla talous kasvaa kuitenkin vasta vuonna 25. Inflaation arvioidaan olevan 1,2 prosenttia tänä vuonna. Työllisyys laskee hieman vuonna 24 mutta kääntyy kasvuun vuodesta 25 lähtien. Työllisyys- ja osallistumisaste ovat edelleen varsin korkealla. Työllisyysaste on ennusteen mukaan keskimäärin 72,8 prosenttia 15–64-vuotiaiden ryhmässä ja työttömyysaste kahdeksan prosenttia tänä vuonna. Varsinaisten tulojen 525 miljoonan euron lisäys ja määrärahojen 442 miljoonan euron vähennys huomioon ottaen vuoden 24 kolmas lisätalousarvioesitys vähentää nettolainanoton tarvetta 967 miljoonalla eurolla, siis lähes miljardilla eurolla. Vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta hallitus on onnistunut sekä lisäämään tuloja että vähentämään menoja. Se on tässä tilanteessa merkille pantava saavutus.

Erityisen kiitoksen hallitus ansaitsee panoksistaan turvallisuuteen. Mainittakoon tässä esimerkiksi suojelupoliisille osoitettava viiden miljoonan euron määräraha kriittisten suorituskkyjen turvaamiseen sekä 3,7 miljoonaa euroa Rajavartiolaitoksen ylimääräisiin menoihin. Myös 15 miljoonaa euroa puolustus suunnitteluun ja tiedustelun Nato-integraatioon ansaitsee maininnan.

Arvoisa puhemies! Kaikesta huolimatta olemme edelleen haasteiden edessä. Valtion nettolainanotoksi vuonna 2024 arvioidaan noin 11,8 miljardia euroa, ja valtionvelan määrän vuoden 24 lopussa arvioidaan olevan noin 168 miljardia euroa. Tarkan taloudenpidon

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

linjaa on edelleen jatkettava sekä kasvun ja työllisyyden edellytyksiä parannettava. Pelkääntään säästötoimilla ei velkaantumista saada kuriin.

Haastan tässä myös opposition talkoisiin mukaan. Asioita valiokunnissa jarruttamalla ja välikysymyksiä tehtailemalla ei Suomea saada nousuun. [Pia Viitanen: Välikysymys on opposition absoluuttinen oikeus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

17.34 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Todella nyt on käsittelyssä tämä kolmas lisätalousarvioesitys, jonka positiivinen uutinen on varmaan juuri se, mihin täällä on jo useampi edustaja viitannut, että nettolainanoton tarve todella miltei miljardilla alenee, ja sehän on hieno uutinen. Ja tämä todella johtuu siitä, että määrärahatarpeet pienentyvät ja toisaalta sitten tuloarviot kasvavat. Samalla hallitus tekee tässä lisätalousarviossa tuiki tarpeellisia panostuksia useampaan kohteeseen ja varsinkin näihin turvallisuuskohteisiin, joista täällä ovat myös edustajat pitäneet hyviä puheenvuoroja.

Arvoisa puhemies! Mutta sitten kiinnitin hieman huomiota siihen, kun valtiovarainministeri esitteli tämän lisätalousarvion ja hallituspuolueiden edustajat kävivät tätä täällä kehumassa, että tämä nettolainanoton tarve tai siis tarpeen pienentyminen on nyt siis osoitus siitä, että hallituksen politiikka toimii. Näinhän täällä aika moni on todennut, että hallitus omalla politiikallaan on nyt semmoisen muutoksen saanut aikaiseksi, että tämä lainanoton tarve tänä vuonna vähenee.

Siksipä minun piti ihan katsoa tuo lisätalousarviokirjanen, kun ajattelin, että olenko lukenut väärää kirjasta. Kun nyt katsomme, mitkä ovat nämä suurimmat tekijät esimerkiksi tämän menoarvion pienentymisen taustalla, niin tosiasiallisestihan suurin menoerä, joka siis laskee, on 436 miljoonaa euroa, joka liittyy monitoimihävittäjien hankintaan, joka siis siirretään, meno, tältä vuodelta vuodelle 28. Oletteko te lukeneet samaa kirjaa? Tämähän on suurin yksittäinen menoerä, joka pienentää menoarviota. Monitoimihävittäjien maksutuksesta siirretään se vajaa neljä ja puoli sataa miljoonaa maksettavaksi vuonna 28. Eli toisin sanoen, jos nyt ajatellaan, että tämä hallitus politiikallaan vähentää tänä vuonna lainanoton tarvetta, niin voidaanko sitten samalla sanoa, että tämä hallitushan itse asiassa lisää seuraavan hallituksen lainanottotarvetta siellä vuonna 28, kun tuskin kukaan on täällä sitä mieltä, että jätettäisiin sitten hävittäjiä vähemmän hankkimatta.

No, toinen arvio, johon on ehkä syytä puuttua, kun katsoo sitten näihin tuloarvioihin: Elikkä tässähän puolella miljardilla eurolla valtio kerää tänä vuonna enemmän veroja, ja kun moni täällä antoi vähän sen suuntaista viestiä, että hallitus nyt sitten omilla päätöksillään on tämänkin saanut aikaan, niin katsotaanpa, mistäs tämä tosiasiallisesti tulee. Suurin yksittäinen vero, jonka tuotto paranee, on perintö- ja lahjavero. Muistaakseni... Valtiovarainministeri voi varmaan korjata minua, mutta en muista, että olisimme tehneet täällä eduskunnassa itse asiassa minkäännäköisiä uusia päätöksiä tähän verotasoon nähden. Se, minkä me olemme ihan yhteisesti täällä tehneet: olemme itse asiassa helpottaneet perintöveron maksatusaikaa kymmeneen vuoteen, mutta ei siihen verotasoon ole mitään päätöksiä tehty. Se on se suurin vero, jonka tuotto on parantunut.

Se, minkä hallitus voi ottaa kyllä omaan piikkiinsä ja mitä oppositiokin on tukenut, liittyy sitten tähän tupakkaveron korotukseen, joka on seuraavaksi suurin: 141 miljoonaa, joka tulee siis siitä, että vero astuu voimaan jo nyt aikaisemmin. Ja kun toimijat sitten omia varastojaan jo täydentävät halvan veron aikana tai ennen kuin vero on vielä noussut, niin se

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

itse asiassa lisää tänä vuonna kertymää. Mutta tässäkin — valtiovarainministeri voi jälleen korjata, jos olen väärässä — taitaa olla niin, että sen verran kuin nyt tänä vuonna se veroarvio nousee, sitä itse asiassa lasketaan ensi vuodelta. Taitaa olla näin.

Sitten, kun me katsotaan näitä muita veroja, että mitkäs ovat vaikutukset olleet, niin muutama muu vero osuu kyllä silmään. Kun katsotaan sekä ansio- ja pääomatuloveroa että tätä arvonlisäveroa, niin niiden tuloarvioitahan vähennetään merkittävästi, mikä kertoo siis siitä, että työllisyys ei ole kehittynyt positiivisesti vaan negatiivisesti. Ihmisillä ei ole varaa kuluttaa. Muistan, kun me toisen lisätalousarvion osana käsitelimme tätä arvonlisäveron korotusta, jonka hallitus siis halusi voimaan kesken vuotta — historian suurin kertakorotus yleiseen arvonlisäveroon, todellinen arvonlisäveromoukari, niin kuin edustaja Viitanen tässä kuvasi. Silloin ehdotin, että eikö olisi nyt syytä — kun sitä myös toimijat itse ehdottivat — että lykättäisiin tämä korotus nyt vähintään sinne vuoden loppuun. Valtiovarainministeri, silloin totesitte, että on täysin välttämätöntä saada tämä voimaan kesken vuotta, koska se pelastaa tämän vuoden talouden emmekä joudu EU:n tarkkailuluokalle. Silloin jo totesimme, että voipa käydä niin, että itse asiassa verotulokertymä laskee johtuen siitä, että se on laskenut tämän koko vuoden. Tältä osin voisi nyt todeta, että ehkä olisi silloin kannattanut opposition — tai jos nyt ei opposition, niin ainakin asiantuntijoiden — kritiikki ottaa huomioon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Koska asian käsittelylle tässä yhteydessä varattu aika lähestyy loppuaan, annan nyt vastauspuheenvuoron valtiovarainministeri Purralle, ja asian käsittelyä ja keskustelua jatketaan myöhemmin. — Olkaa hyvä, ministeri Purra, viisi minuuttia.

17.40 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajille huomioista ja kommenteista. Päällimmäiseksi sieltä puheenvuoroista nostan tämän esille tuodun nettolainanoton tarpeen vähentymisen lähes miljardilla ja toisaalta nämä merkittävät panostukset turvallisuussektorille.

Nettolainanoton tarpeella, sillä, että se menee oikeaan suuntaan eli laskee viivan alle jäävän alijäämän määrää, on tosiaan monenlaisia vaikutuksia. Osa niistä liittyy suhdannetoimiiin, osa taas on juuri tällaisia edellisessäkin puheenvuorossa kuvattuja ajoitusmuutoksia, joita liittyy molempiin suuntiin. Toisaalta monitoimihävittäjien osalta kustannuksia siirretään eteenpäin, toisaalta tupakkaveron korotuksessa todella ensi vuoden budjetin osalta tämä ajoitusmuutos vaikuttaa sitten toiseen suuntaan.

Turvallisuuspuolen panostuksesta: suojelupoliisi, Raja, Tulli, Puolustusvoimat, Nato-toimiiin liittyen Huoltovarmuusrahasto ja TUVE, Kejo, kenttäjohtamisen järjestelmä — nämä oleellisia huomioita. Itse kävin muutama päivä sitten vierailulla Vaalimaalla ja tutustuin paitsi siihen, minkälaisia vaikutuksia välineellistetyllä laittomalla maahantulolla on ollut Tullin ja Rajan toimintaan aiemmin, myös siihen, miten on varauduttu siihen, mikäli tilanne eskaloituu. Nämä meidän sisäisen turvallisuuden oleelliset toimijat tekevät kyllä äärimmäisen hyvää työtä. Tämä tarkoittaa myös kustannuksia. Onneksi meillä on nyt lainsäädäntö toimivallan osalta kunnossa, niin että siitä puolesta ei tarvitse enää huolta kantaa.

Mitä tulee arvonlisäveron tuottoon, kuten muutaman muunkin veron tuottoon — mainittiin ansio- ja pääomatuloverot esimerkiksi — niin kyllä tuottoarvio on heikentynyt, ja tämähän johtuu siis tästä yleisestä talouden kehityksestä. Paitsi kertymätiedot myös heikentynyt arvio talouskehityksestä vaikuttavat suoraan näihin tuottoarvioihin. Verotuotto on

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

varsin hyvä indikaattori juuri siitä, mihin suuntaan taloudessa ja reaalityaloudessa ollaan menossa. Sitten yhteisöveropuolella ja todella perintö- ja lahjaveropuolella mennään muuhun suuntaan.

Mutta, edustaja Räsänen, me emme ole kiristäneet perintöverotusta emmekä monia muitakaan verolajeja, emme työhön ja yrittämiseen suoraan vaikuttavia veroja, jotka olisivat kituliaan kasvun kannalta [Vilhelm Junnilan välihuuto] huomattavasti negatiivisempi vaihtoehto julkisen talouden kohentamisessa kuin arvonlisäveroon kohdistuvat korotukset, jotka nekin, kyllä, vaikuttavat kulutukseen ja ostovoimaan. Toisaalta, kuten äskeisellä kyselytunnillakin puhuttiin, toiseen suuntaan vaikuttaa sitten selvästi hidastunut inflaatio, palkkojen voimakas, vahva kehitys, korkojen lasku ja niin edelleen. Noin yleisesti palkansaajan ostovoimahan on onneksi menossa oikeaan suuntaan. Mutta kyllä, arvonlisäveron korotus nostaa hintoja ja vaikuttaa sitten toiseen suuntaan.

Varsinaisia kysymyksiä en enempää havainnut, joten tässä, puhemies. — Kiitos.

Talman Jussi Halla-aho: Tack, minister Purra. — Debatten och behandlingen av ärendet avbryts. Behandlingen av ärendet fortsätter i detta plenum efter de övriga ärendena på dagordningen.

Riksdagen avbröt behandlingen av ärendet klockan 17.44.

Riksdagen fortsatte behandlingen av ärendet klockan 19.32.

Andre vice talman Tarja Filatov: Nu fortsätter behandlingen av och debatten om ärende 3 på dagordningen som avbröts tidigare under detta plenum. — Ledamot Bergbom borta, ledamot Lindén borta. — Ledamot Jokelainen.

19.32 Jessi Jokelainen vas: Arvoisa rouva puhemies! ECT on vanha sopimus, jota voivat hyödyntää muun muassa kansainväliset sijoittajat, ja tämä sopimus avaa sijoittajille mahdollisuuden haastaa valtioita suljettujen ovien takana oikeuteen. Ja mitä tulee esimerkiksi Carunaan, niin ECT-sopimuksen mahdollistaman oikeudenkäynnin seurauksena voivat olla vahingonkorvaukset, jotka valtion eli viime kädessä veronmaksajien pitäisi maksaa Carunan omistajille. Tätä varten on ulkoministeriölle ehdotettu 774 000:n lisäystä budjettiin. Nyt siis käytetään lähes 800 000 euroa veronmaksajien rahaa siihen, että ollaan mukana suuryrityksiä suosivassa sopimuksessa, josta esimerkiksi Saksa, Ranska, Puola, Espanja, Luxemburg ja Italia ovat irtisanoutuneet ja useat muutkin Euroopan valtiot ovat jo ilmoittaneet tulevaisuudessa irtisanoutuvansa. Mikäli ministeri Purra olisi täällä paikalla, niin kysyisin, miksi Suomi edelleen roikkuu ECT-sopimuksessa mukana. Nyt kun hallitus väittää haluavansa kääntää kaikki kivet valtionalouden hyväksi, niin miksi rahaa heitetään tässä kohtaa hukkaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

19.34 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys vuoden 2024 kolmanneksi lisätalousarvioksi pitää sisällään myös täältä oppositiosta käsin paljon hyviä ja kan-

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

natettavia lisäyksiä. Lisärahoitus esimerkiksi suojelupoliisille ja Rajavartiolaitokselle on tervetullutta, ja se on myöskin kaivattua. Mutta on jälleen tässä salissa syytä pysähtyä pohtimaan tilannetta, jossa jälleen kerran olemme, ja se on se, että näille keskeisille sisäisen turvallisuuden viranomaisille tuodaan lisärahoitusta juuri lisätalousarvioiden kautta, mikä tietysti on aina merkki siitä — ja hyvin usein merkki siitä — että varsinaisessa talousarviossa määrärahat eivät ole riittäneet siihen, mikä on ollut tarve ja esimerkiksi kustannusten kasvu.

Eduskunnan jo tähän asti käydyin valtion ensi vuoden budjetin käsittelyn osalta tiedämme sen, että suojelupoliisin ja Rajavartiolaitoksen määrärahatilanne on sekä lyhyellä että varsinkin pitkällä aikavälillä hyvin haastava ja näkymät huolestuttavia. Esimerkiksi Rajavartiolaitoksen perusrahoituksessa on merkittävää vajetta, joka tulee varsinkin siellä kehyskauden loppupuolella näkymään merkittävästi myös Rajavartiolaitoksen toiminnassa, jos mitään ei tehdä. Meidän pitäisi päästä siihen, että täällä Suomessa sisäisen turvallisuuden viranomaisten rahoitustarpeet katsottaisiin pitkällä aikavälillä ja pitkäjänteisesti ja niihin myöskin sitouduttaisiin yli vaalikausien eikä jatkuvasti oltaisi siinä tilanteessa, että joudumme menemään näihin lisätalousarvioihin ja sieltä sitten paikkaamaan erilaisia tarpeita. Tähän pitkäjänteiseen talouden suunnitteluun, määrärahojen kohdentamiseen, on vedonnut myöskin eduskunnan hallintovaliokunta useammallakin vaalikaudella, niin myös tällä vaalikaudella, ja tulee varmasti vetoamaan jatkossakin, jollei tähän tilanteeseen merkittävää muutosta saada.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen poissa, edustaja Strandman poissa, edustaja Räsänen poissa. — Edustaja Lyly.

19.36 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämän puheenvuoron pyysin sen vuoksi, että täällä hehkutettiin EU-jäsenmaksun netto-osuuden pienenemistä edustaja Garedewin toimesta, jopa paljoksuttiin sen EU-jäsenmaksun tasoa.

Katsoin vähän tätä tilannetta, ja jäsenmaksut ovat liikkuneet vuosien varrella 50:n ja 200 euron välissä, viime vuonna se oli 150 euroa per yksi suomalainen. Nettojäsenmaksu oli 840 miljoonaa euroa. EU-jäsenmaksuosuus määräytyy jäsenmaiden bruttokansantuotteen ja arvonlisäverotulojen perusteella. Unionin keräämät maataloustullit ja tuontimaksut vaikuttavat myös jäsenmaksun määrään. Suomen bkt on laahannut vuosia paikallaan, valitettavasti, joten se pitää myös EU-jäsenmaksut aika lailla paikallaan. Nettojäsenmaksujen ja saantien väli on noin yhden prosentin tasolla valtion budjetista ja bruttokansantuotteesta 0,3 prosenttia. Viime vuonna Suomen nettojäsenmaksu oli tämä 840 miljoonaa euroa. Olemme maksajina Irlannin, Saksan, Tanskan, Hollannin, Luxemburgin, Ruotsin, Ranskan, Itävallan ja Italian kanssa. Eli me ollaan nyt tällaisessa seurassa.

Onko meidän jäsenmaksu paljon vai vähän? Olen monesta syystä valmis maksamaan jäsenmaksun. Siihen on monia syitä. EU:n tuoma taloudellinen hyöty lasketaan muissa vaakakupeissa kuin puhtaassa EU-budjetin saannossa ja maksuissa. Esimerkiksi suomalaiset yritykset hyötyvät pääsystä maailman kehittyneimmille ja avoimimmille sisämarkkinoille. Myös yhteiset eurooppalaiset standardit helpottavat kauppaa ja liiketoimintaa jäsenmaiden välillä, vapaasta liikkuvuudesta, yhteisestä rahasta ja turvallisuudesta puhumattakaan.

Taloustieteilijä Juha Tervala on Helsingin Sanomissa 15.2.21 todennut Euroopan komission arvioineen vuonna 2019, että EU:n aikaansaaman tullien poistamisen ja kaupan esteiden vähenemisen hyöty Suomen bkt:lle oli 7,7 prosenttia. Tervala toteaa, että vuonna

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

2019 Suomen bkt oli 240 miljardia euroa ja hyöty EU:n sisämarkkinoista siis noin 18,5 miljardia euroa. Ja taas kun muistetaan se 7,7 prosenttia ja se, että EU:n nettojäsenmaksun osuus oli 0,3 bkt:stä, niin hyöty oli siis valtava.

Niin ikään AkavaWorksin tilaaman, Oxford Economicsin laatiman katsauksen mukaan Suomen bruttokansantuote asukasta kohti on EU-jäsenyyden myötä kasvanut 1,2—1,7 prosentilla. Se vastaa kotitalouksien tulojen nousua 1 020—1 450 eurolla vuonna 2017.

Arvoisa puhemies! Kun aika ajoin tämä nousee täälläkin salissa esiin, olisi järkevää VM:n toimesta tai koko hallituksen toimesta laskea EU-jäsenyyden niin taloudellinen kuin muukin hyöty. Se avaisi aika paljon tätä keskustelua täällä. Olemme hyötyjiä monella, monella tapaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

19.40 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa on tietysti varsin pieniä muutoksia ja osittain osa vähän tämmöisiä teknisiä, ja ehkä huomiota kiinnittyy enempi siihen, mitä tässä lisätalousarviossa ei ole.

Tästä puuttuvat jälleen kerran kaikki luonto- ja ilmastotoimet, joiden kiireellisyyden tiedämme. Meidän pitäisi tehdä enemmän ja nopeammin työtä sekä päästöjen vähentämiseksi että myös hiilinielujen vahvistamiseksi. Hallitus on moneen kertaan ympäristö- ja ilmastoministerin suulla nostanut esiin, että tieto meidän metsien hiilinielujen romahtamisesta tuli jo viime hallituskauden lopulla, ja näinhän se oli. Silloin aloimme miettimään niitä nopeavaikuttavia keinoja ja vähän pidempivaikutteisiakin, miten voidaan nielua kasvattaa. Ja valitettavasti nyt tämä hallitus, joka on ollut vielä pidempään tietoinen tästä tilanteesta, ei ole kyennyt näitä keinoja tuomaan.

Itse asiassa tässä lisätalousarvioesityksessä on vielä niitä häntiä siitä työstä, mitä viime kaudella teimme. Esimerkiksi nyt tämä joutoalueiden metsitystuki sieltä nyt poistetaan kokonaan ikään kuin kirjoista ja kansista muistuttamasta siitä työstä, mitä teimme. Ja pidän kyllä aika vastuuttomana sitä, että tämä ongelma on kuitenkin hallituksessa tunnistettu ja tunnustettu, mutta silti hallitus on nyt jo pian kohta pari vuotta istunut ja mitään uusia toimia kuitenkaan asian eteen ei ole tuotu, vaan päinvastoin niitä viime kaudella tehtyjä toimia on vähennetty ja pyyhitty pois. Siinä mielessä ajattelen, että aina silloin, kun tänne tuodaan joko talousarviota tai lisätalousarviota, niin myös tästä kulmasta pitäisi katsoa ja miettiä, miten voimme kirittää sitä työtä, mikä on aivan välttämätöntä niin ilmastokriisin ratkaisemiseksi kuin luontokadon torjumiseksi, ja tässäkään lisätalousarvioesityksessä tällaisia esityksiä hallitus ei ole meille tuonut yhtäkään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

19.43 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tosiaan tässä lisätalousarviossa ei näytä tulevan ratkaisua siihen, kuinka pysyttäisiin sillä polulla, että ilmastopäästöjä voitaisiin vähentää sillä tavalla, mihin Suomi on sitoutunut. Kaikki luonnonsuojelutoimetkin tästä loistavat poissaolollaan, niin kuin edustaja Mikkonen tuossa edellä hyvin kuvasi. Tämä tietenkään ei yllätä, koska hallitus on moneen otteeseen todennut, että nämä eivät ilmeisesti ole heillä prioriteetteinaan.

Sen sijaan se, mitä hallitus itse painottaa omaksi prioriteetikseen, on vahvasti talouden tasapainottaminen ja talouden vahvistaminen. Kuitenkin, kun tätäkin lisätalousarviota lu-

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

kee, tästä näkyy se, että hallitus on onnistunut luomaan tällaisen itseään kurjistavan kierteen. Täällä puhutaan siitä, että verotulojen kehitys on toteutunut odotettua heikommin, ja tämä osoittaa juuri sen, että tämä hallituksen kurjistava politiikka lopulta johtaa siihen, että joudutaan tasapainon saavuttamiseksi tekemään yhä enemmän leikkauksia, koska tämä verotulojen kehitys toteutuu näin heikosti. Kyllä tämä antaa varsin huonon kuvan tästä hallituksen talouspoliittisesta osaamisesta, ja tulee tietysti mieleen, onko tämä tarkoituksellista, että halutaankin sitten tietyllä tavalla meidän julkista sektoria kurittaa ja halutaan myöskin luoda semmoinen tilanne, jossa näitä leikkauksia tehdään, on tehty jo ennätysmäärin, ja ollaan kierteessä, jossa niitä sitten ikään kuin heidän logiikallaan perusteltuna tullaan tekemään tässä koko loppukausi.

Kyllä se on todella kylmää kyytiä Suomelle, ja tosiaan kasvua ja positiivista talouskehitystä tässä on mielestäni aika turha odottaa. Hallituksen työllisyystavoitteet eivät tunnu toteutuvan sellaisina kuin he ovat itse tavoitteikseen asettaneet, ja toisaalta en ole täällä kuullut sellaisia puheenvuoroja, että he aidosti tästä kantaisivat huolta, vaan ne toimet tosiaan eivät sitten näytä muuttuvan yhtään sen paremmiksi ja toimivammiksi, vaikka täältä oppositiosta on heitä siihen yritetty kirittää.

Tässä nyt vielä, kun tätä ensi vuoden budjettia täällä käsitellään, varmaan täällä eduskunnan päässä yritetään heille tarjota mallia siitä, ehdotuksia ja muuta, millä sitten tätä kurjistumiskierrettä voitaisiin pysäyttää ja kääntää. Toivottavasti hallitus sitten on hereillä ja kuuntelee opposition ehdotuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

19.46 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Todella tässä kolmannessa lisätalousarviossa tälle vuodelle se keskeisin luku, mikä muuttuu, on todella tämä nettovelanoton tarve, eliikkä noin miljardilla tämän vuoden velkaantumista voidaan tarkistaa alaspäin. Sehän johtuu todella siitä, että samanaikaisesti joitakin tuloarvioita tarkistetaan ylöspäin ja menoarviota vastaavasti alaspäin. Tuossa aikaisemmin, kun tästä asiakokonaisuudesta keskusteltiin, hallitushan jotakuinkin täällä jokaisen edustajan suulla totesi, että tässä nyt huomataan, että hallituksen politiikka puree. No, valitettavastihan tosiasia on kuitenkin se, että niistä suurimmista vaikutuksista, jotka liittyvät niin meno- ja tuloarvioiden pienentymiseen kuin tuloarvioiden kasvamiseen, mitkään eivät liity hallituksen päätöksiin.

Eli tosiasiallisesti hallituksen politiikalla ja sillä, että tämä velanoton tarve tässä nyt pienenee, ei ole mitään tekemistä toistensa kanssa, koska siis suurimmat menoerät, jotka todella nyt vaikuttavat siihen, että menot pienenevät, liittyvät eri menojen jaksotuksiin. Keskeisin ovat esimerkiksi hävittäjähankinnasta koituvat menot, joita tältä vuodelta 450 miljoonaa siirretään itse asiassa vuodelle 28.

Ja toisekseen sitten täällä tuloarvion puolella ne keskeisimmät tuloarviot, jotka ylittävät arvioidun, ovat perintö- ja lahjavero, joka kasvaa sen reilu 300 miljoonaa, ja sitten tämä tupakkavero, jonka kasvu on se noin 140 miljoonaa, ja siinä hallitus voi, totta kai, todeta, että siihen vaikuttaa se, kun hallitus tätä tupakkaveroa nyt kiristää, ja se tulee voimaan jo tämän vuoden puolella — ja sitähan on myös oppositiosta laajasti tuettu — mutta senkin hallitus jättää sitten kertomatta, että jos juhliitaan tänä vuonna sitä, että tuloja tulee lisää, niin ne tulothan ovat itse asiassa pois ensi vuodelta.

Punkt i protokollet PR 104/2024 rd

Aika lailla näytti käyvän niin, että tätä lisätalousarviokirjasta ei kyllä hallituksessa oltu ainakaan luettu, jos näitä puheita kuunteli, koska puheiden sisältö antoi kyllä kohtuullisen väärän kuvan siitä, mitä tosiasiallisesti nyt valtiontaloudessa on tapahtumassa.

Mutta yhtä kaikki, tästähän sitten jäljelle jää todella semmoinen yksittäinen pikantti yksityiskohta, että kun todella nyt velkaantuminen tänä vuonna vähenee ja kokonaisvelkaantuminen jää meillä siihen 11,8 miljardiin euroon, niin kun katsoo tätä ensi vuoden budjettikirjaa, niin itse asiassa, kun täällä todetaan ensi vuoden velkaantumisesta, että velkaa otetaan se 12,2 miljardia, niin tosiasiallisesti ensi vuonna velkaantuminen vielä kiihtyy tähän vuoteen verrattuna. Enpä tiedä, onko hallitus ihan tätä sisäistänyt, että todella kaikista tasapainottamistoimenpiteistä huolimatta velkaantuminen siis kiihtyy ensi vuonna tähän vuoteen verrattuna. Keskeinen syyhän on se, että hallitus todella tässä työllisyyspolitiikassa ei ole onnistunut. Meidän työllisyystilanne on kehittynyt Euroopan huonoiten, ja se on kyllä aikamoinen saavutus, ja sen tulokset kyllä näkyvät tässäkin lisätalousarviossa, kun verotuloarviota on jouduttu tarkistamaan alaspäin.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till finansutskottet.